

Durmuş Hocaoğlu

Darwinizm, İnsan ve Dil: V

Yeniçağ, "Analiz" ., 02 Nisan 2006, Pazar., s.12
"Analiz" Sıra No: 376; 2006-038; Nisan-01

YENİÇAĞ

"Darwinistlerin ekseriyeti için Darwin'in teorisi ateizme sağlam bir istinad teşkil edeceği düşüncesiyle müreccah sayılmaktadır ve tabiatta "gaye"yi reddeden bu teori, paradoks oluşturacak tarzda böyle bir felsefî / ideolojik "gaye" için kullanılmaktadır, mahz ilmî olduğu için değil" demiştik; bu husus, mekanikçi materyalizm için olduğu kadar diyalektik materyalizm için de doğrudur, hattâ belki daha bile ziyâdesiyle... Çünkü, "Marksist felsefî materyalizm, ...ateizm'e sağlam bir temel sağlar."[1]; "Her insan, fikri, akli, iradeyi, ruhsalı, normal olarak işleyen insan beyninin bir işlevi olarak bilir ve bilim de bunları böyle inceler... aksi takdirde, Tanrı'nın varlığını kabul etmeye mecbur kalırız."[2] "Aksi takdirde Tanrı'nın varlığını kabûl etmeye mecbur kalmak..."; işte bu, olacak gibi değil!

Ne var ki, Hayvan'dan İnsan'a geçişin tam ve tatminkâr bir îzahını yapmak da pek öyle kolaylıkla olacak gibi görünmüyor; mes'eleye sâdece biyolojik süreçler olarak bakıldığında bir dereceye kadar, belki; ancak, asıl problem, İnsan denen 'şey'in' tabii-biyolojik değil kültürel-tarihî bir varlık olmasında. Kültür ise en kısa ve en kestirme tanımıyla, hilkaten çıplak tabiatta mevcut olmayıp da ona 'şuur mahsûlü' olarak eklenen şey veya şeylerin mecmûu yekûnu olarak ele alındığında, karşımıza ister istemez en çetrefilli problem çıkmaktadır: Düşünme ve Konuşma, veya, İdrâk ve Dil. Düşünmeyen bir varlık kültür yaratamaz, yâni, iki taşı bile üst üste koyamaz – hiç kimse kuşların, karıncaların v.s. yuva, arıların altıgen petek yapmasını aksi örnek diye vermesin; sakın ha! İki taşlı üst üste koyarak duvar yapmak düşünmek demektir, ama düşünmek için de konuşmak gerektir; tıpkı Engels'in senaryosunda, İnsan olmak için Emek'in şart olması yanında, Emek için de onu yaratacak bir İnsan'ın şart olması gibi: Çok can sıkıcı bir totoloji; "that's the problem!"

İmdi: Hayvan'dan İnsan'a geçişteki kritik nokta "dil"dir, yâni konuşma; daha açık bir ifâde ile, Düşünme ve Konuşma - çünkü ikisi bir ve aynı şeydir. Öylesine bir aynı şeydir ki, birisi olmadan diğeri olmaz; birisinin mevcûdiyeti diğerininkini de zarûrî kılar. Bu ise, Konuşma ve Düşünme'nin, kopmaz bir bütünlük, bir "onsuz-olmaz" (lâzımı gayri müfârik) oluşturması demektir: Tıpkı bir kâğıdın ön ve arka yüzlerinin birbirlerinden ayrı, birbirlerinden müstakil olarak değil ki var olmak ve fakat zihnen tasavvur dahi edilemez olması gibi. Ve yine bu ise, zaman îtibâriyle aralarında hiyerarşik bir dizilim, yâni birinin diğere kıdeminin, birinin diğere önce gelebilir olmasının imkânsızlığı demektir. Nasıl ki meselâ "küp", sekiz köşesi ve altı yüzü peyderpey varlık sahnesine çıkararak, hepsi birden bir defada bir bütünlük hâlinde bir kompozisyon içerisinde var-olmadan mevcut olamaz ise, İnsan dahi, Konuşma ve Düşünme'nin ayrılmaz bir bütünlüğüdür; bu bakımdan, İnsan, "Konuşma ve Düşünme" bütünlüğünden mürekkep sıkı bir holistik yapıdır. Tabiiyle, burada bahse konu edilen "Konuşma ve Düşünme" ile kastedilenin, "bil-fiil" (en acte) değil "bil-kuvve" (en puissance) bir kaabiliyet olduğu ayrıca îzahtan vârestedir. Şöyle ki: Her insan, daha ana karnında cenin olarak teşekkül ettiğinde, bu iki kaabiliyet ile techiz edilmiş olmaktadır; ama bunlar henüz potens hâldedirler, akt hâle değil. Nitekim her doğan insan, dünyadaki her dili konuşabilme ve anlayabilme kaabiliyeti ile doğar; ama bu kaabiliyetlerin

akt hâline geçmesi bir miktar zaman alır ve Çinli'nin çocuğu Çince, Türk'ün çocuğu da Türkçe düşünmeye, anlamaya ve konuşmaya başlar; bu, potens olanın akt olana inkılabıdır, hepsi bu kadar.

İşte tabiat bilginlerinin en tepedekiler de dâhil hemen ekseriyeti gibi kötü bir filozof olan Darwin'in en temel hatâsı da buradadır. Meselâ mezkûr kitabındaki şu cümlelere bakalım [*İnsanın Türeyişi.*, s.119]:

“Sözcükler ister söylensin ister söylenmesin, karmaşık bir düşünce zinciri, onların yardımı olmaksızın, cebir işaretleri olmadan yapılan uzun bir hesaptan daha çok sürdürülemez. Bayağı bir düşünce zincirinin bile, dilin herhangi bir biçimini gerektirdiği, ya da onun aracılığı ile büyük ölçüde kolaylaştırıldığı bellidir, çünkü dilsiz, sağır ve kör bir kız olan Laura Bridman'in düş görürken parmaklarını kullandığı gözlemlenmiştir. Bununla birlikte, köpeklerin düş görürken yaptıkları hareketlerden de anlayabildiğimiz gibi, açık ve bağlantılı düşüncelerin uzun bir ardışımı (succession), dilin herhangi bir biçiminin yardımı olmadan da zihinden geçebilir. Hayvanların, dil yardımı olmaksızın belirli bir ölçüde düşünebildiklerini de görmüştük.”

Şimdi bu cümleleri maddeler hâlinde tertip edelim ve sonra da anlamaya çalışalım: 1: Karmaşık bir düşünce zinciri, kelimeler olmadan sürdürülemez; 2: Bayağı bir düşünce zinciri bile, dilin herhangi bir biçimini gerektirmektedir, ya da onun aracılığı ile büyük ölçüde kolaylaştırılmaktadır; 3: Ancak, köpeklerin düş görürken yaptıkları hareketlerden de anlayabildiğimiz gibi, açık ve bağlantılı düşüncelerin uzun bir ardışımı (succession), dilin herhangi bir biçiminin yardımı olmadan da zihinden geçebilir. 4: Hayvanlar, dilin yardımı olmaksızın belirli bir ölçüde düşünebilmektedirler.

[1]. Kuusinen., *Diyalektik Materyalizm.*, Çev.: Cem Karakaya., *Sosyal Yay.*, 3ncü Baskı., *İst.*, Mart 1975.,s.32;

[2]. V. I. Lenin., *Materyalizm ve Ampiryokritisizm, Gerici Bir Felsefe Üzerine Eleştirel Notlar.*, Çev.: Sevim Belli., *Sol Yay.*, Ank., Şubat 1976., s.252, pr.1

